

Το ταπεινό φρόνημα κύριο χαρακτηριστικό του Οσίου Ευδοκίμου του Νεοφανούς (ιεροδ. Μελέτιος Βατοπαιδινός)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bit.ly/17nsdnl>]

Το ταπεινό φρόνημα του Αγίου

Φαίνεται ότι ο άγιος τόσο πολύ έκρυβε την αρετή και την αγιότητά του, ώστε ήθελε να πεθάνει αφανής, φοβούμενος μήπως οι Βατοπεδινοί αδελφοί του βρουν σ' αυτόν σημεία αγιότητος και θε-λή-σουν να τον τιμήσουν, πράγμα που δεν ήθελε, γιατί θεωρούσε αμαρτία ενώπιον του Θεού το να τιμάται από τους ανθρώπους. Τό-σο μεγάλο ήταν το ταπεινό του φρόνημα, ώστε όλα τα μάταια της ζωής αυτής, τιμές και φιλοδοξίες, τα θεωρούσε ανοησία. Αυτό είναι μεγίστη απόδειξη της αγιότητός του. Μόνο αυτό ήταν αρκετό, χωρίς να απαιτείται άλλη απόδειξη, ότι είναι άγιος, και θεωρείται περιττή η ύπαρξη άλλου θαύματος.

Γιατί, όπως λέει κάποιος, η ζωή η σύμφωνη με το θέλημα του Θεού, ο «κατά Θεόν βίος» δηλαδή, και χωρίς να γίνονται θαύματα, επιφέρει το στεφάνι της αγιότητας. Το ότι ο βίος του ήταν πρά-γμα-τι «κατά Θεόν» είναι φανερό από το

να το φανερώνει σε άλλους, πράγμα που ορόβος έκανε άγιο τον

Γιατί είναι μεγάλο

κατόρθωμα το να κρύβει κάποιος την αρετή του. Οι περισσότεροι άνθρωποι θέλουν να κρύβουν τα αμαρτή-μα-τά τους και να διακηρύττουν τις αρετές τους, ας είναι και ασή-μαν-τες. Κατά δίκαιο λόγο πρέπει να αποκρύπτονται και τα δύο. Κρυφά πρέπει να γίνεται η μετάνοια, αντίκρουση δηλαδή των αμαρτημάτων, όπως κρυφά και αυτά έγι-ναν. Και όπως κάποιος ητ-τή-θη-κε κρυφά από την αμαρτία, κρυφά πρέπει να πραγματοποιήσει τους αγώνες εναντίον της. Το να δι-α-κη-ρύτ-τει όμως κάποιος τις αρε-τές του, και να μή φανερώνει τις αμαρτίες του, εί-ναι παράλογο. Ντρεπόμαστε για την αποκάλυψη των αμαρτιών μας μήπως γίνουν για τη ψυχή έλεγχος και εξευτελισμός. Πώς δεν φο-βό-μα-στε το

αμάρ-τη-μα της ανθρωπαρέσκειας με την προβολή των κα-λών πράξεων, που όταν γίνεται κάνει το Θεό να περιφρονεί την ψυ-χή μας; Τί άλλο είναι χειρότερο απ' αυτό; Δεν είναι αυτό κα-τα-στρο-φή της ψυχής; Αν δε μόνο στο Θεό φανερώνομε τις αμαρτίες της ψυχής, ας μή δι-α-κη-ρύτ-το-με τις αρετές μας στους ανθρώπους. Για-τί θα θεωρηθεί αυτό ως αμοιβή πάλης μας κατά των παθών, και έτσι χάνομε το μισθό μας από το Θεό και γινόμαστε παραβάτες του νόμου Του.

Ο Άγιος Ευδόκιμος όμως δεν έκανε έτσι. Διότι αφού βρέθηκε να τηρεί με τόση ακρίβεια μια εντολή του ευαγγελίου, πόσο πε-ρι-σ-σό-τε-ρο θα τηρούσε και τα υπόλοιπα ευαγγελικά προστάγματα και μά-λι-στα τα μεγαλύτερα; Μόνο απ' αυτό αποδεικνύεται πόσο κυ-ρι-αρ-χού-σε στα άλλα ηθικά πάθη. Το να νικήσει κανείς την φιλοδοξία, και να κρύ-βει τις αρετές του, είναι πραγματικά κατόρθωμα υπε-ράν-θρω-πο. Γι-α-τί είναι έμφυτη στον άνθρωπο η αγάπη προς την τιμή και τη δόξα, και δύσκολα αποβάλλεται. Αυτό το βλέπομε να υπάρ-χει στους αγί-ους, πού έζησαν πριν από αυτόν, διαβάζοντας τους βί-ους τους. Δη-λα-δή ότι όταν ζούσαν ήθελαν να μένουν άγνωστοι και να κρύ-βον-ται. Μετά όμως το θάνατό τους δεν τους δυσареστούσε αν φα-νε-ρω-νό-ταν η αγιότητά τους.

Κάτι τέτοιο διαβάζομε στους βίους του Αλεξίου του Αν-θρώ-που του Θεού και του Ιωάννη του Καλυβίτη, οι οποίοι άφησαν στους συγγενείς τους αποδείξεις για να τους αναγνωρίσουν μετά το θάνατό τους.

Ο δε Άγιος Ευδόκιμος, έχομε μάθει ότι νίκησε τη φιλοδοξία. Πράγμα που είναι πολύ δύσκολο και σ' αυτούς που έφθασαν στο υψηλότερο σημείο της αρετής. Γιατί δεν ενδιαφερόταν να θεωρηθεί από τους ανθρώπους άγιος, αλλά να δοξασθεί από το Θεό. Ίσως θα πεί κάποιος: «Θέλεις να μάς αποδείξεις ότι ο νέος άγιος του Βα-το-παι-δί-ου είναι ανώτερος από τον Αλέξιο και τον Ιωάννη τον Καλυβίτη»; Καθόλου, Οσιότατοι Πατέρες. Γιατί στην αγιότητα δεν υπάρχει σύγκριση, αλλά είναι η ίδια σε όλους τους αγίους. Γνωρίζω δέ, όπως λέει το Ευαγγέλιον, ότι «εν τη οικία του Πατρός μου πολλάί μοναί εισί», αλλά γνωρίζω επίσης ότι όλοι απολαμβάνουν εξ ίσου.

Εκείνο πού λέω είναι ότι ο θείος Ευδόκιμος ήταν ακρι-βέ-στα-τος τηρητής όλων των εντολών του Θεού, έκρυβε όλες τις αρετές του, επειδή φοβόταν το ρητό του ευαγγελίου, «μή προς το θε-α-θή-ναι», δηλαδή να μην κάνεις κάτι για να σε δουν οι άλλοι. Με την τήρηση αυτού του ρητού νίκησε το πιο μεγάλο θηρίο, το «δο-ξά-ριον», δηλαδή την κενοδοξία και τη φιλοδοξία, που προκαλεί σε όλους μας εσωτερική ταραχή και μεγάλους κινδύνους. Αυτό το μεγάλο θηρίο, ο Ευδόκιμος, το νίκησε και το κατατρόπωσε. Με ποι-όν τρόπο; Με το να κρύβεται πάντοτε και με το να μή δώσει ποτέ και σε κανένα σημάδι της αγιότητός του. Κατά την άποψή μου αυ-τός είναι ο μεγαλύτερος θρίαμβος της αρετής, γιατί βλέπω ότι το πά-θος της

φιλοδοξίας είναι ακατανίκητο.

Από πού νομίζετε ότι γέμισε υπερηφάνεια ο πρώτος από τους Αγγέλους, και τόλμησε να πεί «θά τοποθετήσω το θρόνο μου πάνω από τους ουρανούς, και θα γίνω ίδιος με τον Ύψιστο Θεό»; Δεν κι-νή-θη-κε από τη φιλοδοξία, πού την ονόμασαν θηρίον ακατανίκητο; Και μην απορήσετε για την ονομασία. Γιατί είτε την ονομάσει κά-νείς έπαρση[1], ή υπερηφάνεια, ή οίηση[2], ή δόξα[3], ή δοξομανία[4], ή δο-ξο-κο-πία[5] ή δοξάριον[6], ή φιλοδοξία, το όνομα μόνο αλλάζει, μιλάμε όμως για το ίδιο πάθος. Η διαφορά βρίσκεται στη διάθεση αυτών που το έχουν.

Ο Αδάμ γι' αυτή τη δόξα δεν φαντάσθηκε ότι θα γίνει ίσος με το Θεό; Αν δε για το πάθος της δόξας, έγιναν οι άγγελοι δαίμονες και διάβολοι, ο Αδάμ κέρδισε το θάνατο, η επίγεια και η ουράνια δημιουργία διαταράχθηκε, γεννήθηκε δε ο παμφάγος Άδης,-τα οποία μακάρι να μη γίνονταν-, πώς δεν είναι μεγάλο το πάθος της φιλοδοξίας; Γιατί αν ο πρώτος άγγελος και ο πρώτος άνθρωπος νι-κού-σαν αυτό το πάθος, δεν θα ταραζόταν το σύμπαν, ούτε ο θά-να-τος, που τον τρέμουμε

φιλοδοξίας
τή νίκησε

Αυτή

όμως δεν κατόρθωσε να νικήσει τον Ευδόκιμον, αλλά νικήθηκε απ' αυτόν, γιατί

αυτός έκρυβε την αρετήν και την αγι-ό-τη-τα «ως κόρην οφθαλμού». Πέτυχε μεγάλη νίκη και έγινε ανώτερος και από τον πρώτον άγγελον και από τον πρώτον άνθρωπον. Αν δεν ονομάσομε τον Ευδόκιμον άγιον και αν δεν τον τιμήσομε και δεν τον δοξάσομε ως άγιον, δεν ξέρω ποιόν άλλον θα ονομάσομε, θα τιμήσομε και θα δοξάσομε.

Το ότι δε αναδίδει το άγιο λείψανο ουράνιο ευωδία, μετά από τόσες πολλές μαρτυρίες για την αρετή του, και μετά από την τόσο μεγάλη νίκη κατά του διαβόλου, θεωρείται ένα επί πλέον γνώ-ρι-σμα αγιότητος από όσους σκέφτονται ορθά γύρω από τα θεία πράγματα, όπως έγραφε κάποιος σε ένα φίλο του που ρώτησε για τον Άγιο Ευδόκιμο. Όμως δεν επρόκειτο μέχρι τέλους να μείνει άγνωστος, επειδή ο Θεός δοξάζει αυτούς που τον δοξάζουν. Γιατί μήπως δεν θα δόξαζε και τον Αδάμ και θα έκανε αθάνατο τον πρώ-τον άγγελον, αν νικούσαν τη φιλοδοξία; Και βέβαια θα τους δόξαζε. Αλλά αυτοί έχασαν και τη δόξα που είχαν, κυνηγώντας τη φι-λο-δο-ξία.

Ο δικός μας άγιος Ευδόκιμος, αποφεύγοντας πάντοτε τη φι-λο-δο-ξία σε όλη του τη ζωή και στο θάνατό του, και χωρίς να το θέ-λει δοξάσθηκε από τον Θεό. Επειδή ο Θεός δοξάζει πάντοτε τους αγίους του, για να επαινέσει την αρετή και την ένθεο ζωή και για να ελέγξει την κακία και την εμπαθή ζωή.

Είναι αρκετά νομίζω, όσα είπαμε, για την εύρεση του λει-ψά-νου και την αγιότητα του Αγίου Ευδοκίμου.

Τιμή προς τον Άγιον Ευδόκιμο

Στις 4 Οκτωβρίου, τις απογευματινές ώρες του Σαββάτου, όλοι οι πατέρες της Μονής Βατοπαιδίου κρατώντας λαμπάδες πήγαν στο Κοιμητήριο για να κάνουν μετακομιδή, μεταφορά δηλαδή, του λει-ψά-νου. Μερικοί από τους υπηρέτες πήραν τεμάχια από το άγιο λεί-ψα-νο, νομίζοντας ότι αυτό δεν είναι ιεροσυλία, ούτε αμαρτία. Όταν μετά έμαθαν ότι το να κλέβει κανείς αγίους είναι μεγαλύτερο αμάρτημα από την ιεροσυλία, άλλοι μέν επέστρεψαν αμέσως όσα αφαίρεσαν και οι υπόλοιποι ανεμένοντο να τα επιστρέψουν.

Τότε ψάλλοντας, αφού πρώτα έκαμαν λιτανεία προ-πο-ρευ-ο-μέ-νου του αγίου Αδριανουπόλεως Γρηγορίου, μετέφεραν το λεί-ψα-νο στο Καθολικό της Μονής. Και αφού έγραψαν πρόχειρη ακο-λου-θία με διάφορα τροπάρια, που υπήρχαν, ετέλεσαν ολονύκτια αγρυ-πνία δοξάζοντας τον Θεό. Την επόμενη ημέρα μετά την λι-τα-νεία και τη θεία Λειτουργία, αφού προσκύνησαν με ευλάβεια το ιε-ρό λεί-ψα-νο το τοποθέτησαν στο ιερό Βήμα κοντά στην εικόνα της Θεοτόκου Βηματαρίσσης, δοξάζοντας και πάλι τον Θεό για την εύνοια και αγαθή θέλησή του να φανερώσει

σ' αυτούς τον συνάδελφόν τους Άγιο.

Αυτά για τον Άγιον Ευδόκιμον, οσιώτατοι αδελφοί και Πα-τέ-ρες, του οποίου και το ιερό λείψανο προσκυνήσατε, και τη θεία ευωδία αναπνεύσατε και το θαύμα του Θεού είδατε.

Αλλά άραγε όταν ο Θεός θαυματουργεί, το κάνει χωρίς λόγο; Όχι βέβαια. Το κάνει αυτό για να δοξάσει τη χριστιανική πίστη, να παρακινήσει όλους τους χριστιανούς προς την αρετή και εμάς τους μοναχούς, που είμαστε συνάδελφοι του αγίου, να παρακινήσει προς ζήλον και μίμηση της ενάρετης και σύμφωνα με τις εντολές του Θεού ζωής του. Αυτό το καταλάβατε και σείς, και η διάθεσή σας το έδει-χνε με την έκφραση του προσώπου σας, που φαινόταν χαρούμενο και λίγο λυπημένο, σ' όλη τη διάρκεια αυτής της τελετής. Και χαι-ρό-ταν η καρδιά σας, γιατί ο συνάδελφός μας φανερώθηκε με θαύμα θεϊκό ότι είναι άγιος, λυπόταν όμως γιατί σκεφτόσαστε ότι δεν έχε-τε φθάσει το ύψος της αρετής του.

[1] Έπαρση= φούσκωμα, η υπερβολική καί αδικαιολόγητη υπερηφάνεια.

[2] Οίηση= η μεγάλη ιδέα που έχει κανείς για τον εαυτό του.

[3] Δόξα= ο θαυμασμός και η εκτίμηση που απολαμβάνει κανείς εκ μέρους των περισσοτέρων αν-θρώ-πων.

[4] Δοξομανία= η διαρκής επιδίωξη και με κάθε τρόπο της ανθρώπινης δόξας.

[5] Δοξοκοπία= αχόρταγη φιλοδοξία.

[6] Δοξάριον= κenoδοξία, ματαιοδοξία.